

30 de novembre de 2021

NOTA DE PREMSA

El CAC alerta sobre la presència a internet de *fake news* sobre la vacunació que serveixen per sustentar el discurs negacionista

- L'Observatori Europeu dels Mitjans Digitals, finançat per la CE, assenyala que el 37,5% de la desinformació que va circular a les xarxes durant el mes d'octubre era sobre la Covid-19.
- El president del CAC, Roger Loppacher, assenyala que cal combatre la difusió d'aquestes informacions falses, perquè posen en risc la salut de les persones
- Loppacher recorda que el Consell ha elaborat dues recomanacions sobre la Covid-19: una destinada als mitjans i una altra, a la ciutadania i que aquesta darrera es condensa en el lema "Detecta les *fake news*. Atura't, pensa i verifica"
- Des que va esclatar la pandèmia de coronavirus, el CAC ha realitzat quatre informes sobre desinformació mèdica a internet

El Consell de l'Audiovisual de Catalunya (CAC) alerta sobre la presència a les principals plataformes de vídeo, a les xarxes socials i a pàgines d'internet d'un conjunt de notícies falses que serveixen per sustentar el discurs antivacunes. El CAC assenyala que els beneficis de la vacunació per al conjunt de la societat estan àmpliament provats i apel·la a la responsabilitat de la ciutadania per tal de verificar les informacions que rep via internet abans de reenviar-les.

El CAC recorda que ha elaborat dues recomanacions en relació amb la desinformació sobre la Covid-19: una adreçada als mitjans i una altra adreçada a la ciutadania. També ha elaborat sis informes sobre desinformació mèdica, quatre dels quals s'han fet un cop es va declarar la pandèmia de la Covid-19.

El president del CAC, **Roger Loppacher**, ha dit: "Malgrat l'esforç que s'ha fet per limitar la desinformació en un terreny tan important com és la salut pública, el fet és que avui encara ens trobem amb una presència destacada de desinformació sobre la Covid-19 i sobre la idoneïtat de les mesures profilàctiques, així com sobre la seguretat i l'eficàcia de les vacunes. És prioritari combatre aquesta desinformació, perquè pot posar en risc la salut de les persones".

«Recordem a la ciutadania que, abans de reenviar una notícia sobre la qual no es té la garantia completa, l'estratègia a seguir està condensada en el lema següent: "Atura't, pensa i verifica"», ha afegit el president del CAC.

Loppacher ha fet aquestes declaracions avui, 30 de novembre, arran de la publicació de l'informe corresponent al mes d'octubre de l'**Observatori Europeu dels Mitjans Digitals** (EDMO, en les sigles en anglès). Les 12 organitzacions de *fact-checking* que han col·laborat en l'elaboració de l'informe són les següents: AFP, Correctiv, Delfi, Demagog (PI), Ellinika Hoaxes, Knack Magazine, Maldita, Ostro, PagellaPolitica/Facta, Polígrafo, Les Surligneurs i VerificaRTVE.

En total, s'ha analitzat 1.171 informacions actives el mes d'octubre, de les quals 439 (37,5%) estaven relacionades amb la desinformació al voltant de la Covid-19.

L'informe de l'EDMO assenyala que, a l'octubre, Itàlia va ser l'origen del nombre més elevat de notícies falses sobre la pandèmia. Les cinc notícies falses amb més difusió detectades en aquest període per les empreses de verificació esmentades han estat les següents:

- Les autoritats de salut italianes han fet un **ajustament a la baixa** del nombre de persones mortes per Covid-19 (de 130.000 a 4.000).
- El Japó ha derrotat el coronavirus en només un mes gràcies a la **Ivermectina** i, en conseqüència, ha aturat al campanya de vacunació.
- Un vídeo mostra un policia italià enfadat amb el seu govern perquè li ordenen dispersar amb gas lacrimogen una **protesta en contra del passaport sanitari**.
- L'OMS està parlant de la propera pandèmia, causada per un virus anomenat **Marburg**, però en realitat seria un engany per amagar les reaccions adverses de les vacunes contra la Covid-19.
- Un vídeo mostra unes suposades hostesses de vol italianes mentre fan un acte de protesta en contra de les vacunes.

La notícia falsa més difosa a Espanya el mes d'octubre, segons l'EDMO, va ser un cartell informatiu, suposadament del Ministeri de Salut d'Irlanda, en què s'indica els **suposats efectes secundaris** de les vacunes contra la Covid-19, entre els quals hi hauria la mort.

S'ha detectat que diversos continguts esmentats en l'informe de l'EDMO es troben actualment actius a internet.

Dues recomanacions i sis informes sobre desinformació mèdica

El CAC ha elaborat un total dues recomanacions i sis informes sobre desinformació en l'àmbit sanitari.

La **primera recomanació**, adreçada als mitjans de comunicació, es va fer pública el desembre del 2020. El text d'autoregulació destaca la conveniència de recórrer a les persones expertes, demana prudència davant els esdeveniments adversos que poden passar un cop s'apliquen les vacunes i adverteix que una informació equilibrada no significa posar en termes d'igualtat les veus científiques i les veus del negacionisme. Així mateix, fa una crida a les plataformes d'intercanvi de vídeos i a les xarxes socials per extreure la cura dels continguts i destaca la conveniència d'oferir enllaços a fonts acreditades.

La **segona recomanació**, adreçada a la ciutadania, es va elaborar en el marc de la Plataforma per a l'Educació Mediàtica (PEM) i es va difondre el febrer del 2021. Les recomanacions, presentades en format de cartell informatiu, conviden a qüestionar-se si es disposa de tota la informació, quin és el canal pel qual arriba, si té credibilitat, així com si les imatges o els àudios han estat manipulats. També es proposa analitzar si el cas descrit és un cas únic, així com la conveniència de compartir-lo a les xarxes o no.

També es demana informar-se en profunditat i no limitar-se només als titulars, apostar per mitjans reconeguts, valorar la solvència de la font informativa i buscar elements de contrast per verificar l'autenticitat de la informació. Així mateix, es recomana analitzar si s'està elevat a categoria una anècdota i no compartir res si no es té la seguretat que és informació verídica.

Pel que fa als **sis informes sobre desinformació en línia en matèria mèdica**, quatre dels quals s'han redactat després de l'esclat de la pandèmia. En concret, en una primera etapa, el Consell va fer un informe sobre la desinformació sobre el **càncer** (2018) i un altre sobre el **discurs antivacunes** (2019).

En una segona etapa, un cop es va iniciar la pandèmia de coronavirus, el CAC va redactar, en els mesos de març i abril del 2020, dos informes sobre els **tractaments no científics** que es van començar a proposar (com ara clorit de sodi o similars). Un cop s'havien proposat mesures profilàctiques a escala mundial, el CAC va elaborar un cinquè informe, l'octubre del 2020, sobre continguts que negaven la **validesa de les mascaretes, de les PCR o de la distància social**. I el sisè informe, de febrer del 2021, sortia al pas de les veus contràries a les **primeres vacunes** que s'havien començat a inocular.

Els diferents documents esmentats en aquesta nota impulsats pel CAC han estat redactats en col·laboració amb el Departament de Salut de la Generalitat, el Consell de Col·legis de Metges de Catalunya, el Col·legi de Periodistes de Catalunya i el Consell de Col·legis d'Infermeres i Infermers de Catalunya.

EDMO Fifth fact-checking brief (novembre 2021)

Recomanacions en relació amb els continguts audiovisuals sobre les vacunes de la Covid-19 (Adreçades als mitjans)

Recomanacions: Com detectar les *fake news* sobre les vacunes de la Covid-19? (Adreçades a la ciutadania)

Informes del CAC sobre internet (relació completa)

Més informació: **Comunicació del CAC** • C/ dels Vergós, 36-42 • 08017 Barcelona
Tel.: 935 575 000 i 627 480 483 • **Fax:** 935 575 003
Adreça electrònica: comunicacio.cac@gencat.cat
Web: www.cac.cat